

การบริหารจัดการวัฒนธรรมในการส่งเสริมประเพณีสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรม
ในพื้นที่จังหวัดนครปฐม

CULTURAL MANAGEMENT IN PROMOTING SONGKRAN TRADITIONS
OF MULTICULTURAL PEOPLES IN NAKHON PATHOM PROVINCE

พระครูปลัดสาธุวัฒน์

Phrakhrupaladsathuwat

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

Pathumthani University

cio.pravit@gmail.com

Received 14 February 2023; Revised 29 April 2023; Accepted 30 April 2023.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพความเป็นมา การเปลี่ยนแปลง และนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการวัฒนธรรมในการส่งเสริมประเพณีสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ คือ พระสังฆาธิการ ข้าราชการ ผู้นำท้องถิ่น และประชาชน จำนวน 15 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ การสังเกต และเครื่องมือการบันทึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความหมายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า (1) ประเพณีสงกรานต์เริ่มจากวัฒนธรรมชาวมอญซึ่งนับถือศาสนาพุทธสะท้อนออกมาในรูปของวิถีชีวิต โดยจัดขึ้นตามความเชื่อทางศาสนาและความเชื่อการกตัญญูต่อบุพพการี ซึ่งศาสนาพุทธเกี่ยวข้องกับการเป็นพี่มาของประเพณีต่าง ๆ ในวันสงกรานต์ ศาสนาคริสต์และศาสนาอิสลามสามารถร่วมกิจกรรมแต่ไม่ได้ร่วมพิธีการทางศาสนา (2) งานประเพณีสงกรานต์เปลี่ยนไปภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งในปัจจุบันนักท่องเที่ยวคิดถึงความสนุกสนานที่ได้มาเล่นน้ำสงกรานต์ มีการเล่นน้ำที่เลเยิด มีการกระทำอนาจาร มีการปล่อยปละละเลยเรื่องจำหน่ายสุรา มีการทะเลาะวิวาท และปัญหาการจราจร วิธีการเล่นก็เปลี่ยนไปภายใต้ปฏิสัมพันธ์ของความหลากหลายทางวัฒนธรรม (3) การบริหารจัดการควรใช้จุดเด่นซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นเป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ประเพณีอันดีงาม สอดแทรกความรู้และคงเอกลักษณ์ดั้งเดิม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลักในการสนับสนุนและจัดหางบประมาณ ปลูกฝังเยาวชนให้รู้และภูมิใจในประเพณี จัดแสดงกิจกรรมที่เป็นต้นแบบอันแท้จริงให้นักท่องเที่ยวได้รับชม และประชาชนเข้ามามีบทบาทสำคัญและมีการทำงานร่วมกันโดยการจัดให้มีการสอนในหลักสูตรท้องถิ่นและโรงเรียน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการวัฒนธรรม, การส่งเสริมประเพณีสงกรานต์, กลุ่มชนพหุวัฒนธรรม

Abstract

This research paper aims to examine the evolution of the Songkran festival and to present guidelines for managing cultural diversity in the promotion of the festival in Nakhon

Pathom Province. The study adopts a qualitative research approach, with 15 key informants including monks, civil servants, local leaders, and members of the community being selected through structured interviews, focus groups, observation, and recording. The data collected was analyzed using descriptive interpretation.

The findings of the research indicate that (1) the Songkran festival has its roots in the Buddhist Mon people's culture, associated with religious beliefs, and filial piety to parents. Although people of different religious backgrounds, including Christianity and Islam, can participate in the activities, they do not participate in religious ceremonies. (2) The festival has undergone changes under the influence of globalization, leading to excessive water play, indecency, neglect in the sale of liquor, and an increase in traffic problems and altercations. (3) To promote the preservation of good traditions, the management should focus on utilizing the local identity as a medium, while ensuring adequate support and budget allocation from local government organizations. Youth should be educated about the traditions and encouraged to be proud of their heritage. Authentic activities should be showcased to attract tourists, and citizens should play an active role in providing instruction in local curriculums and schools.

Keywords: Cultural Management, Promoting Songkran Traditions, Multicultural Peoples.

บทนำ

วัฒนธรรม เป็นบริบทที่สื่อความหมายทางสังคมที่ยอมรับร่วมกัน (Baker, 2008) มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตคน มีอิทธิพลต่อคน มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตเราวัฒนธรรมแสดงความเป็น เอกลักษณ์ของชาติ เป็นศักดิ์ศรีของชาติ วัฒนธรรมเป็นเครื่องประสานความสามัคคีของคนในชาติ ช่วยให้เกิดความมั่นคง มีความแตกต่างกันไปตามสภาพภูมิสังคมแต่ละแห่งสังคมใดมีความ หลากหลายทางวัฒนธรรมถือเป็นความมั่นคง เป็นต้นทุนทางสังคมที่ล้ำค่า (Suwilai Premsrirat, 2005) เป็นความเจริญงอกงาม ซึ่งเป็นผลจากระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับ สังคมและมนุษย์กับธรรมชาติ มีการสั่งสมและสืบทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง จากสังคมหนึ่ง ไปสู่อีกสังคมหนึ่ง จนกลายเป็นแบบแผนที่สามารถเรียนรู้ทำให้ก่อให้เกิดพฤติกรรมและผลผลิต ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม (Office of the National Culture Commission, 2007) และที่สำคัญ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อและพิธีกรรมต่าง ๆ มีบทบาททำให้คนมีความมั่นคงใน จิตใจและเห็นคุณค่าในการดำรงชีวิตร่วมกันอย่างเสมอภาค (Srisak Walliphodom, 2011) คนชาติไทยมีความเจริญรุ่งเรืองทางด้าน วัฒนธรรม ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับ สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดมา ภายหลังประเทศไทยลงนามใน สนธิสัญญาบาวนริง เมื่อ พ.ศ. 2398 ในสมัยรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา วัฒนธรรม ตะวันตกเริ่มมี อิทธิพลและเข้ามาสู่สังคมไทย (Thawat Punnotok)

อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตราที่ 81 ได้กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ และรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้เน้นให้ความสำคัญของชุมชนได้มีส่วนร่วมในการปกป้องและ พัฒนาวัฒนธรรมและประเพณีของตนเอง โดย มาตราที่ 66 ระบุว่า “ชุมชนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิอนุรักษ์ และฟื้นฟูจารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและชาติ” นอกจากนี้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจาย

อำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ยังได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น กล่าวได้ว่านับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา สังคมได้ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของส่งเสริมการฟื้นฟู วัฒนธรรมประเพณี ให้สืบทอดต่อไปอย่างยั่งยืน

ประเพณีสงกรานต์เป็นประเพณีพื้นบ้านที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนปัจจุบัน จะจัดพิธีที่ไม่ซับซ้อนกันเพื่อเปิดโอกาสให้พี่น้องได้ร่วมพิธีกับหมู่บ้านอื่น ๆ ด้วย เริ่มจากก่อนถึงวันสงกรานต์จะมีขบวนแห่พระพุทธรูปหมู่บ้าน กลุ่มชนพหุวัฒนธรรมเชื่อว่าวันสงกรานต์เป็นวันขึ้นปีใหม่จึงมีการเฉลิมฉลองรื่นเริง และทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้กับผู้ล่วงลับรวมทั้งหมู่บ้าน กลุ่มชนเชื่อว่าคนทั้งหมู่บ้านเป็นพี่น้องที่อพยพมาด้วยกันและนับถือผีเดียวกัน (เรียกว่าบุญรวมญาติ) ด้วยการให้ลูกหลานเขียนชื่อผู้ล่วงลับไปแล้วมารวมในภาชนะเดียวกันเมื่อพระสงฆ์บังสุกุลแล้ว จึงเผาศรีกระดูกร่วมกัน วันสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมนั้นมิได้ถือเฉพาะช่วงวันที่ 13 เมษายน ซึ่งเป็นวันมหาสงกรานต์ โดยวันที่ 14 เมษายนจะเป็นพิธีทำบุญตักบาตรและการรวมตัวของชาวบ้านกลางคืนจะมีการละเล่นพื้นบ้านโบราณหรือประกอบอาหารร่วมรับประทานในวัด วันที่ 15 เมษายนจะเป็นพิธีแห่ทางธงสงกรานต์และการรวมตัวเพื่อนรำแคนของจากหมู่บ้านอื่นๆ ในจังหวัดนครปฐม วันที่ 16 เมษายน จะเป็นพิธีฉลองทางธงสงกรานต์ก็คือฉลองปัจจัยที่ติดมากับพุ่มผ้าป่าของแต่ละหมู่บ้านหรือแต่ละครอบครัวเพื่อถวายให้กับวัดแล้วจึงเป็นพิธีทำบุญรวมญาติ ปัจจุบันยังคงมีการรักษาประเพณีตามแบบโบราณที่ผ่านมา ส่วนที่เรียกว่าแห่ทางธงนั้นมาจากการนำผ้าอาบน้ำฝนพระสงฆ์มาประดับตกแต่ง ถักร้อย ปักลายฉลุลายด้วยฝีมือเป็นมรดกงาน หัตถกรรมจากรุ่นสู่รุ่นตามความเชื่อโบราณด้วยวัสดุ ดอกไม้ในท้องถิ่น นำผืนผ้าไปผูกแขวนติดไว้กับปลายไม้ไผ่ ในเทศกาลสงกรานต์ขบวนแห่พร้อมพุ่มผ้าป่ารอบหมู่บ้าน ซึ่งวัตถุประสงค์ในการแห่ก็เพื่อหาปัจจัยเข้าวัด นอกเหนือจากความสนุกสนานที่ลูกหลานมารวมตัวหนึ่งปีพบปะพูดคุย แล้วยังเป็นการสร้างความรักความผูกพัน พี่นุฟูและอนุรักษส่งเสริมให้เป็นประเพณีที่คงอยู่คู่ชุมชน

ในปัจจุบันลักษณะเฉพาะของชุมชนพหุวัฒนธรรมอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม มี ลักษณะด้านการนับถือศาสนา ลัทธิความเชื่อต่าง ๆ ได้แก่ พุทธ คริสต์ ผี และผีบรรพบุรุษ เป็นชุมชนที่เกิดจากการรวมของคนที่มีเชื้อชาติ ศาสนา และความเชื่อ ที่แตกต่างกัน และอพยพมาตั้งรกรากใน ย่านเดียวกัน ได้แก่ ไทย จีน ฝรั่งเศส ในยุคแรก ๆ ต่อมาพื้นที่นี้ได้มีการพัฒนาขึ้นเพราะมีโรงงาน อุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก แรงงานต่างด้าว สัญชาติพม่า เขมร สวามอญ กระเหรี่ยง ได้เข้ามาทำงานและอยู่อาศัยในชุมชนนี้เพิ่มจำนวนมากขึ้น อย่างไรก็ตามในปัจจุบันชุมชนพหุวัฒนธรรมใน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมก็ประสบปัญหาทางด้านจริยธรรมหลายอย่าง เช่น การกระทำความผิด กฎหมาย ปัญหาอาชญากรรม การแพร่ระบาดของสิ่งเสพติดและอบายมุข การแตกแยกทางความคิด การเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนร่วม และปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรม

สังคมยุคโลกาภิวัตน์มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างกว้างขวางและรวดเร็วเป็น การสื่อสารที่ไร้พรมแดน วัฒนธรรมจากภายนอกหลั่งไหลเข้าสู่สังคมไทยได้อย่างรวดเร็วและรุนแรงขึ้นทุกวัน ประชาชนส่วนใหญ่ไม่สามารถเลือกสรร กลั่นกรองวัฒนธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบันและความเป็นอย่างของประชาชนที่แตกต่างกัน หลากหลาย มีผลกระทบอย่างไรต่องานประเพณีสงกรานต์ ทำอย่างไรจะให้งานประเพณีสงกรานต์ยังคงอยู่อย่างมีสาระดีเพื่อการพัฒนายั่งยืน บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ความเป็นไทย และมีประโยชน์ต่อสังคมสืบไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมาของประเพณีสงกรานต์แบบดั้งเดิมของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครปฐม

2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงในงานประเพณีสงกรานต์ของความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมยุคปัจจุบันในพื้นที่จังหวัดนครปฐม

3. เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารจัดการวัฒนธรรมในการส่งเสริมประเพณีสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) พื้นที่วิจัย คือ จังหวัดนครปฐม ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ คือ พระสังฆาธิการ ข้าราชการ ผู้นำท้องถิ่น และประชาชนชุมชน จำนวน 15 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ การสังเกต และเครื่องมือการบันทึก ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัฒนธรรมในการส่งเสริมประเพณีสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครปฐม 2) แนวทางการสนทนากลุ่ม คัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญผู้ที่สามารถให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการวัฒนธรรมในการส่งเสริมประเพณีสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ในประเด็นเกี่ยวกับประเพณีสงกรานต์แบบดั้งเดิมของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงในงานประเพณีสงกรานต์ของความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมยุคปัจจุบัน และการบริหารจัดการวัฒนธรรมในการส่งเสริมประเพณีสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ พฤศจิกายน 2562 -พฤศจิกายน 2563 นำข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิจัยเอกสาร วิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการวัฒนธรรมในการส่งเสริมประเพณีสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครปฐม สรุปได้ดังนี้

1. ความเป็นมาของประเพณีสงกรานต์แบบดั้งเดิมของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครปฐม

ประเพณีสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม เริ่มจากวัฒนธรรมซึ่งนับถือศาสนาพุทธ วัฒนธรรม ความเชื่อ เชื่อมโยงกับศาสนา ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม สะท้อนออกมาในรูปของวิถีชีวิต ค่านิยม ความเชื่อต่าง ๆ ก็เชื่อมโยงกัน ทำให้เกิดความรักความสามัคคีในหมู่คณะ และจากพื้นฐานที่เป็นคนรักสงบ โอบอ้อมอารี มิมีตรไมตรี เข้ากับศาสนาอื่น ๆ ได้ดีที่ยึดโยงกันด้วย อันเป็นฐานรากของทั้งคริสต์และอิสลาม ดังนั้นศาสนาจึงมีความสัมพันธ์กับงานประเพณีสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐมมาจนถึงทุกวันนี้ คือทั้งศาสนา คริสต์ ศาสนาอิสลาม ก็สามารถเข้าร่วมประเพณีสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐมได้ สามารถเข้าร่วมกิจกรรมทุกอย่างได้ ยกเว้นพิธีกรรมทางศาสนาเท่านั้น

ประเพณีสงกรานต์เป็นกุศโลบายอันหนึ่งที่จะต้องยึดเอาไว้ ทำให้สามารถรวมตัวกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีความสามัคคีและเป็นหมู่เป็นพวกได้ ประเพณีสงกรานต์จึงเป็นเครื่องมือหนึ่งในการสร้างบรรทัดฐานของสังคมให้ยึดมั่น และส่งเสริมบำรุงพระพุทธศาสนาด้วย “การทำบุญ” เช่น กวนกาละแมก็เพื่อจะไปถวายพระ ทำบุญ การส่งข้าวสงกรานต์ก็เป็นการทำบุญ การสงน้ำพระพุทธรูปที่ถือเป็นการทำบุญ การปล่อยปลาจากความเชื่อเพื่อสะเดาะเคราะห์ ต่ออายุให้กับตนเอง เชื่อว่าการทำบุญนั้นจะนำมาเพื่อความเป็นสิริมงคล มุ่งบุญกุศลให้บังเกิดแก่ตนเอง และครอบครัว นอกจากการทำบุญแล้วยังเป็นการแสดงความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณอันได้แก่ กตัญญูต่อพระพุทธศาสนา พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ กตัญญูต่อบรรพชนและ บุพการีทั้งหลายของตนที่ล่วงลับ แสดงความเคารพต่อบุพการี ผู้ใหญ่ที่ตนเคารพนับถือที่ยังมีชีวิตอยู่ การสักการะทำวมหาสงกรานต์ และเป็นเรื่องการสร้างสังคมให้น่าอยู่ด้วย การสร้างความ สามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รวมทั้ง

ความรื่นเริงและพักผ่อน หลังจากที่ทำหน้าที่ตรากตรำกับการทำนา มาทั้งปี รวมถึงมีการสร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์สาธารณะอีกหลายอย่างที่แฝงมากับงานประเพณี

ประเพณีและความเชื่อในงานประเพณีสงกรานต์จะจัดขึ้นตามความเชื่อทางศาสนาและความเชื่อในเรื่องของการกตัญญูต่อบุพพการี ดังนั้นในเทศกาลสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐมจึงมีประเพณีที่สำคัญ คือ 1. การทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ ฟังธรรม 2. การสงฆ์สงกรานต์ 3. การกวาดลานแม่ 4. การเล่นส่ำบ้ำมอญ 5. การปล่อยปลา 6. การสร้างพระพุทธรูป-รดน้ำขอพรผู้ใหญ่ กลุ่มชนพหุวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐมเป็นชุมชนไทยเชื้อสายมอญเป็นส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ แต่ในขณะเดียวกันชุมชนแห่งนี้ยังมีคนไทยกลุ่มอื่น ๆ ที่นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และอิสลามอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์ ซึ่งแต่ละศาสนาจะเข้าไปมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประเพณีสงกรานต์ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ 1. ศาสนาพุทธ เกี่ยวข้องกับประเพณีสงกรานต์และเป็นที่มาของประเพณีต่าง ๆ ในวันสงกรานต์ เช่น ประเพณีปล่อยนกปล่อยปลา การทำบุญ ประเพณีกวาดลานแม่ ประเพณีรดขอพรผู้ใหญ่ เป็นต้น 2. ศาสนาคริสต์ จังหวัดนครปฐมมีทั้งศาสนาพุทธ คริสต์ คาทอลิก และอิสลาม แต่ไม่มีการแยกกลุ่มกัน อยู่กันอย่างกลมกลืน จะมีการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาตามความเชื่อของตนเองโดยเฉพาะ ศาสนาคริสต์ จะร่วมประเพณีสงกรานต์ในส่วนที่ไม่ใช่พิธีกรรมทางศาสนา เช่น การเล่นสาดน้ำ แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้โดยไม่มีความขัดแย้งทางศาสนาแต่อย่างใด 3. ศาสนาอิสลาม ไปร่วมกิจกรรมในรูปแบบของกิจกรรม ไม่ได้ร่วมพิธีกรรมทางศาสนาเช่นเดียวกับศาสนาคริสต์

2. การเปลี่ยนแปลงในงานประเพณีสงกรานต์ของความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมยุคปัจจุบันในพื้นที่จังหวัดนครปฐม

สังคมเริ่มเปลี่ยนไป ลักษณะสังคมจะเป็นสังคมอุตสาหกรรม ชีวิตเปลี่ยนจากทำนา ทำสวนก็ค่อย ๆ หายไป สาวงามที่เคยขึ้นน้ำตาลก็มาเป็นสาวโรงงาน หนุ่มก็เป็นหนุ่มโรงงาน วิถีชีวิตก็เปลี่ยน โรงงานอุตสาหกรรมจากกรุงเทพฯ ก็เริ่มมีการขยายขยายโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ตามชานเมืองในกรุงเทพ หรือในใจกลางบางส่วนของออกมา เมื่อโรงงานได้ขยาย ส่วนมากก็มาอยู่ที่ สมุทรปราการจึงเป็นเหตุให้สมุทรปราการเป็นเมืองอุตสาหกรรม จนกระทั่งการจัดงานเริ่มจัดให้มีการประกวดนางสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม เพื่อหาผู้ที่สวยที่สุดมาเป็นนางสงกรานต์ และนางฟ้ารวม 7 คน ในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง ได้ให้ความร่วมมือกับเทศบาลในการจัดงานประเพณีสงกรานต์ด้วยความเต็มใจ โดยสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขบวนรถแห่ต่าง ๆ เข้ามาร่วมก็เพราะเป็นคนจังหวัด ความเปลี่ยนแปลงของประเพณีและความเชื่อในงานประเพณีสงกรานต์ จุดเน้นของงานประเพณีสงกรานต์ดั้งเดิม คือ การทำบุญ การแสดงความกตัญญู ความสามัคคี และการรื่นเริง ทุกอย่างยังคงมีอยู่ในงานประเพณีสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐมในปัจจุบัน แต่วิธีการในพิธีกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงสาระัตถะในการจัดงานเปลี่ยนแปลงไป

ภายใต้ปฏิสัมพันธ์ของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประกอบไปด้วย คนพื้นที่เก่าแก่ดั้งเดิม คนไทยเชื้อสายมอญ พุทธ คริสต์ อิสลาม แรงงานอพยพย้ายถิ่น ทั้งภายในประเทศและแรงงานข้ามชาติ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงสภาพของเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ ทำให้วัฒนธรรมสงกรานต์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอย่างมาก งานสงกรานต์ทุกวันนี้เป็นงานที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เป็นการรักษาเอกลักษณ์ โดยเฉพาะวัฒนธรรมสงกรานต์ โดยพยายามเน้นกิจกรรมหลักในการจัดงาน ได้แก่ การสาธิตการกวาดลานแม่ ส่งเสริมการแสดงสาธิตการเล่นส่ำบ้ำมอญ จัดกิจกรรมรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ และที่สำคัญให้มีการแห่นางสงกรานต์ยิ่งใหญ่อลังการ โดยเน้นให้ผู้เข้าร่วมขบวนแห่ให้ สาวงามแต่งกายในชุดราตรี ชายหนุ่มแต่งกายชุดลอยชาย ถือกรรณกและโหลปลา เสร็จแล้วก็นำนกและปลาไปปล่อยที่วัด

งานประเพณีสงกรานต์ในยุคโลกาภิวัตน์ ในปัจจุบันนี้งานประเพณีสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรม จังหวัดนครปฐมนั้นเปลี่ยนไปมาก ตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ นับแต่จุดเริ่มต้นที่ผู้นำชุมชน ได้ริเริ่มให้มีการจัดขบวนแห่ปลาเพื่อไปปล่อย เป็นการทำบุญสะเดาะเคราะห์ต่ออายุให้กับตนเอง พร้อม ๆ กัน นับเป็น การสร้างความรัก ความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน งานวัฒนธรรมสงกรานต์ จังหวัดนครปฐมได้มีวิวัฒนาการมาโดยตลอด จวบจนกระทั่งปัจจุบัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ในอำเภอจังหวัดนครปฐม ได้เข้ามามีบทบาทที่สำคัญในการจัดงานงานประเพณีสงกรานต์ โดยมีเทศบาลเป็นเจ้าภาพหลัก ซึ่งการจัดงานนั้นจะเน้นในการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิมมิให้สูญหายไป พยายามนำภาพในอดีตที่สวยงาม ดึงดูด ออกสู่ สายตาสาธารณชน ซึ่งโดยภาพรวมแล้วอยู่ในเกณฑ์ดีก็ตาม แต่เมื่อพูดถึงสงกรานต์ จังหวัดนครปฐม ภาพที่ออกมาในปัจจุบัน นักท่องเที่ยวคิดถึงความสนุกสนานที่ได้มาเล่นน้ำสงกรานต์ที่จังหวัดนครปฐม ประชาชนทั่วทุกสารทิศจะหลั่งไหลกันมาเพื่อมาเล่นน้ำสงกรานต์ มีการเล่นน้ำที่เลยเถิด ใช้แป้งลูบหน้ากัน มีการกระทำอนาจาร มีการปล่อยปลาสละเลยเรื่องจำหน่ายสุรา มีการดื่ม สุรากันอย่างสนุกสนานในขณะที่เล่นน้ำสงกรานต์ มีการทะเลาะวิวาท และปัญหาการจราจรตามมา อดีตถึงปัจจุบันงานประเพณีสงกรานต์เปลี่ยนไปมาก วิธีการเล่นก็เปลี่ยนไป เมื่อก่อนเดินเข้ามาเล่นแต่ปัจจุบันเป็นคนนั่งท้ายปิคอัพ การเล่นสงกรานต์แตกต่างกันมาก ในปัจจุบันค่อนข้างที่จะเปลี่ยนแปลงไป แต่ในส่วนของการงานสงกรานต์ ยังคำนึงถึงในเรื่องการแต่งกาย ถึงผู้ที่เข้ามาร่วมงานอาจจะไม่แต่งกาย แต่ผู้คนที่ร่วมขบวนนั้น พยายามที่จะรักษาการแต่งกาย ในส่วนตรงนี้นั้นให้คงอยู่ ประเพณีงานการปล่อยนกปล่อยปลาที่ยังคงอยู่ และเรื่องในแง่ของการนำเสนอ กิจกรรมพื้นบ้านไม่ว่าจะเป็นลักษณะของสละบาย สละบาย บ่อนหรือทะเลาะมอญในส่วนต่าง ๆ พยายามรักษาไว้ แม้แต่ในเหตุการณ์ปัจจุบันในช่วงเวลาปกติ ไม่ใช่ในงานสงกรานต์ก็อาจจะไม่มีตรงนี้ แต่ในทุกปีก็พยายามจะดำรงรักษาไว้ นั่นเป็นหน้าที่ของแต่ละพื้นที่โดยตรง

3. ผลการถอดบทเรียนการบริหารจัดการวัฒนธรรมในการส่งเสริมประเพณีสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครปฐม

ผลการถอดบทเรียนในการดำเนินงานที่คิดว่าสามารถนำไปใช้ได้หรือสามารถนำไปเผยแพร่ได้ ประกอบด้วย

1. การประชาสัมพันธ์ โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ทุกช่องทาง เพื่อแนะนำวัฒนธรรมดั้งเดิม ให้ผู้ร่วมจัดงาน นักท่องเที่ยว และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้รับทราบที่มาและความเป็นมาของงานประเพณีสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐมดั้งเดิม ว่ามีความเป็นมาอย่างไร พิธีกรรมต่าง ๆ ในเทศกาลสงกรานต์ดั้งเดิมนั้นสื่อถึงอะไร ควรให้เกียรติเชิญชาวมอญดั้งเดิมที่มีความรู้ความ เข้าใจวัฒนธรรม อย่างแท้จริง มาให้ความรู้กับผู้จัดงานในเวลาที่มีการประชุม เพื่อเตรียมความพร้อม การจัดงานประเพณีสงกรานต์ ให้ทุกคนที่มีส่วนในการจัดงานได้รับทราบ

2. การรักษาทางพิธีกรรมและกิจกรรมในงานประเพณีสงกรานต์เป็นหน้าที่ของทุกๆ คน มาดูแลทำนุบำรุงรักษาไว้ เพราะมีฉะนั้นแล้วถ้าไม่มีคนรุ่นปัจจุบันแล้ว ก็อาจจะเหลือเพียงแค่ตำนานงานประเพณีสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐมเท่านั้น และยังมีพิธีกรรมอื่น ๆ ที่ยังคงต้องช่วยกันอนุรักษ์กันเอาไว้ได้แก่ เรื่องการปรุงอาหาร เรื่องอาหารของพื้นบ้าน หรือด้านการแต่งกายเดิม โดยจะเริ่มการแต่งการด้วยชุดในท้องถิ่น

3. งบประมาณองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเป็นองค์กรหลักในการสนับสนุนงบประมาณในการจัดงาน โดยคำนึงถึงวัฒนธรรมดั้งเดิม ซึ่งในการจัดงานต้องให้ความร่วมมือกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งในจังหวัดนครปฐม ชุมชนต่าง ๆ ของจังหวัดนครปฐม สถานศึกษาทุกแห่ง และอำเภอในจังหวัดนครปฐม เพราะในปัจจุบันต้องยอมรับอย่างหนึ่ง ว่าท้องถิ่นมีศักยภาพ ทุกท้องถิ่นมีความพร้อมหมดในการจัด

งานสงกรานต์ ทุกท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมหมดทุกที่เพียงพอ สำหรับการอนุรักษ์เพราะว่าสงกรานต์ต้องเป็นคนในพื้นที่ช่วยกัน

4. การอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่น 1. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งในจังหวัดนครปฐม ต้องเป็นหลักและให้ความร่วมมือกัน ในการจัดการงานสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม เพราะในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน การจัดงานวัฒนธรรมเพื่อที่จะรักษาประเพณีท้องถิ่นให้คงอยู่นั้นมีค่าใช้จ่ายที่สูงมาก จึงจำเป็นที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีงบประมาณเป็นของตนเอง เป็นผู้ดำเนินการสนับสนุนงบประมาณ หรือเป็นผู้จัดงานภายใต้วัฒนธรรมดั้งเดิม โดยร่วมมือกันกับชุมชน 2. ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างจริงจัง และต้องมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างแท้จริง และต้องไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น การที่จะรักษางานประเพณีสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม ให้คงอยู่นั้น จะต้องเริ่มที่คนในชุมชนต้องเป็นคนรักมาก่อน 3. ควรให้ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น แก่เด็กและเยาวชนในสถานศึกษา โดยการจัดให้มีการสอนในหลักสูตรท้องถิ่น ถ้าเป็นโรงเรียนในสังกัดขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถดำเนินการได้ ถ้าเป็นโรงเรียนเอกชน อำเภอดึงประสานขอความร่วมมือให้บรรจวิชา วัฒนธรรมท้องถิ่นเข้าไปในหลักสูตรหรือจะสอนเป็นวิชาพิเศษ และถ้าเป็นโรงเรียนรัฐบาลต้อง ประสานงานกับกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อให้จัดวิชานี้เป็นวิชาที่สอนในโรงเรียน เพื่อที่จะให้เด็กและเยาวชนในท้องถิ่นได้มีความรู้ ความเข้าใจถึงความเป็นมาของวัฒนธรรมดั้งเดิม

4. การบริหารจัดการวัฒนธรรมในการส่งเสริมประเพณีสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครปฐม

การบริหารจัดการวัฒนธรรมในการส่งเสริมประเพณีสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ดังนี้

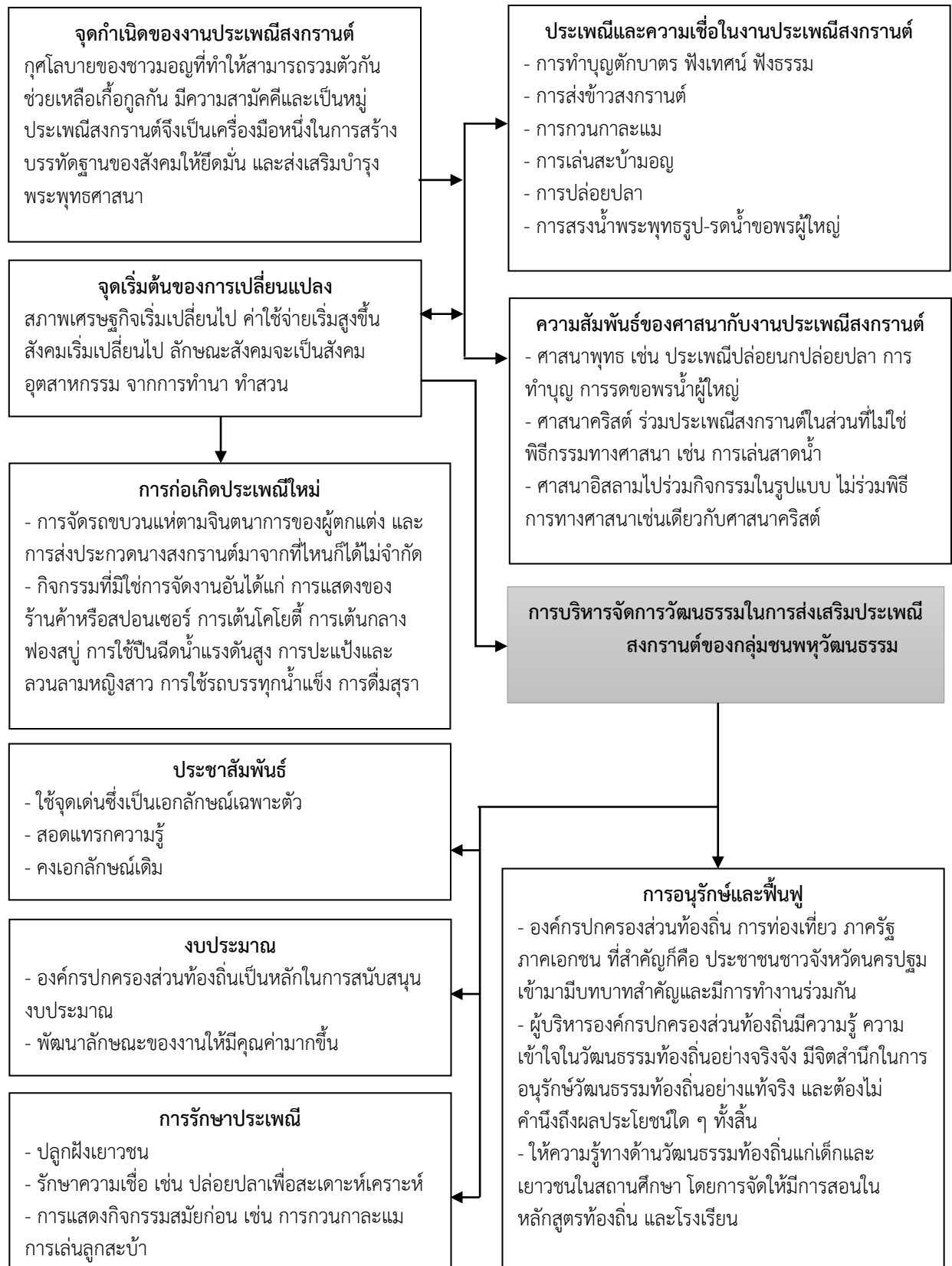
1) การประชาสัมพันธ์ โดยใช้จุดเด่นซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นเป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ ประเพณีอันดีงาม มีการสอดแทรกความรู้และคงเอกลักษณ์ดั้งเดิม

2) งบประมาณ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลักในการสนับสนุนและจัดหางบประมาณ และมีการพัฒนาลักษณะของงานประเพณีสงกรานต์ให้มีคุณค่ามากขึ้น

3) การรักษาประเพณี ด้วยการปลูกฝังเยาวชนให้รู้และภูมิใจในประเพณี รักษาความเชื่อ และจัดแสดงกิจกรรมที่เป็นต้นแบบอันแท้จริงให้นักท่องเที่ยวได้รับชม

4) การอนุรักษ์และฟื้นฟู องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การท่องเที่ยว ภาครัฐ ภาคเอกชน ที่สำคัญก็คือ ประชาชนชาวจังหวัดนครปฐมเข้ามามีบทบาทสำคัญและมีการทำงานร่วมกัน ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างจริงจัง มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างแท้จริง และต้องไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น มีการให้ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่เด็กและเยาวชนในสถานศึกษา โดยการจัดให้มีการสอนในหลักสูตรท้องถิ่น และโรงเรียน

สรุปองค์ความรู้

ภาพประกอบที่ 1 การบริหารจัดการวัฒนธรรมในการส่งเสริมประเพณีสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมใน
พื้นที่จังหวัดนครปฐม

จากภาพประกอบที่ 1 แสดงองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการบริหารจัดการวัฒนธรรมในการส่งเสริมประเพณีสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครปฐม สามารถอธิบายได้ ดังนี้

1) การประชาสัมพันธ์ โดยใช้จุดเด่นซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นเป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ ประเพณีอันดีงาม มีการสอดแทรกความรู้และคงเอกลักษณ์ดั้งเดิม

2) งบประมาณ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลักในการสนับสนุนและจัดหางบประมาณ และมีการพัฒนาลักษณะของงานประเพณีสงกรานต์ให้มีคุณค่ามากขึ้น

3) การรักษาประเพณี ด้วยการปลูกฝังเยาวชนให้รู้และภูมิใจในประเพณี รักษาความเชื่อ และจัดแสดงกิจกรรมที่เป็นต้นแบบอันแท้จริงให้นักท่องเที่ยวได้รับชม

4) การอนุรักษ์และฟื้นฟู องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การท่องเที่ยว ภาครัฐ ภาคเอกชน ที่สำคัญคือประชาชนชาวจังหวัดนครปฐมเข้ามามีบทบาทสำคัญและมีการทำงานร่วมกัน ผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างจริงจัง มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างแท้จริง และต้องไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น มีการให้ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่เด็กและเยาวชนในสถานศึกษา โดยการจัดให้มีการสอนในหลักสูตรท้องถิ่น และโรงเรียน

การอภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยนี้พบว่า การบริหารจัดการวัฒนธรรมในการส่งเสริมประเพณีสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครปฐม มีการอภิปรายผล ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความเป็นมาของประเพณีสงกรานต์แบบดั้งเดิมของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครปฐม

ประเพณีสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม เริ่มจากวัฒนธรรมชาวซึ่งนับถือศาสนาพุทธ วัฒนธรรม ความเชื่อ เชื่อมโยงกับศาสนา ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม สะท้อนออกมาในรูปของวิถีชีวิต ค่านิยม ความเชื่อต่าง ๆ ก็เชื่อมโยงกัน ทำให้เกิดความรักความสามัคคีในหมู่คณะ ศาสนา คริสต์ ศาสนาอิสลาม ก็สามารถเข้าร่วมประเพณีสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐมได้ สามารถเข้าร่วมกิจกรรมทุกอย่างได้ ยกเว้นพิธีกรรมทางศาสนาเท่านั้น ประเพณีและความเชื่อในงานประเพณีสงกรานต์จะจัดขึ้นตามความเชื่อทางศาสนาและความเชื่อในเรื่องของการกตัญญูต่อบุพพการี ดังนั้นในเทศกาลสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐมจึงมีประเพณีที่สำคัญ คือ 1. การทำบุญตักบาตร ฟังเทศน์ ฟังธรรม 2. การสงฆ์สงกรานต์ 3. การกวาดลาน 4. การเล่นส่ำมอย 5. การปล่อยปลา 6. การสงฆ์พระพุทธรูป-รดน้ำขอพรผู้ใหญ่ กลุ่มชนพหุวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐมเป็นชุมชนไทยเชื้อสายมอญเป็นส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ แต่ในขณะที่เดียวกันชุมชนแห่งนี้ยังมีคนไทยกลุ่มอื่น ๆ ที่นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และอิสลามอยู่ร่วมกันได้อย่างสมานฉันท์ ซึ่งแต่ละศาสนาจะเข้าไปมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประเพณีสงกรานต์ ที่แตกต่างกัน ได้แก่ 1. ศาสนาพุทธ เกี่ยวข้องกับประเพณีสงกรานต์และเป็นที่มาของประเพณีต่าง ๆ ในวันสงกรานต์ เช่น ประเพณีปล่อยนกปล่อยปลา การทำบุญ ประเพณีกวาดลาน ประเพณีรดขอพรน้ำผู้ใหญ่ เป็นต้น 2. ศาสนาคริสต์ จังหวัดนครปฐมมีทั้งศาสนาพุทธ คริสต์ คาทอลิก และอิสลาม แต่ไม่มีการแยกกลุ่มกัน อยู่กันอย่างกลมกลืน จะมีการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาตามความเชื่อของตนเองโดยเฉพาะ ศาสนาคริสต์ จะร่วมประเพณีสงกรานต์ในส่วนที่ไม่ใช่พิธีกรรมทางศาสนา เช่น การเล่นสาดน้ำ แต่สามารถอยู่ร่วมกันได้โดยไม่มีความขัดแย้งทางศาสนาแต่อย่างใด 3. ศาสนาอิสลาม ไปร่วมกิจกรรมในรูปแบบของกิจกรรม ไม่ได้ร่วมพิธีกรรมทางศาสนาเช่นเดียวกับศาสนาคริสต์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดใจ แก้วแวว (Sudjai Kaewwaew, 2008) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบประเพณีสงกรานต์ของชุมชนมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร กับ

ชุมชนมอญ ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ประเพณีสงกรานต์ของชุมชนมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร กับชุมชนมอญ ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีนั้น มีรูปแบบ ของการปฏิบัติที่คล้ายคลึงกัน โดยยึดถือรูปแบบประเพณีดั้งเดิม แต่ในส่วนที่แตกต่างกัน ได้แก่ การแห่ข้าวแช่ การละเล่นพื้นบ้านของชาวมอญ เช่น ทะแยมมอญ และสะบ้า ซึ่งในชุมชนมอญ ตำบลเจ็ดริ้ว อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ไม่มีการปฏิบัติหรือละเล่นแล้ว อันเนื่องจาก ขาดคนสืบทอดและไม่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ มีผลทำให้เริ่ม สูญหายไปบ้างแล้ว ส่วนพื้นที่ชุมชนมอญ ตำบลเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ที่ยังคงรักษารูปแบบและพิธีปฏิบัติแบบดั้งเดิมไว้ได้ อีกส่วนหนึ่งเป็นเพราะได้รับความส่งเสริม และสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ เพื่อส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว จึงทำให้มีการอนุรักษ์ รูปแบบและประเพณีสงกรานต์แบบมอญเอาไว้ได้

ส่วนที่ 2 การเปลี่ยนแปลงในงานประเพณีสงกรานต์ของความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมยุคปัจจุบันในพื้นที่จังหวัดนครปฐม

งานประเพณีสงกรานต์ในยุคโลกาภิวัตน์ นั้นเปลี่ยนไปมาก ตามสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ซึ่งในปัจจุบันนักท่องเที่ยวคิดถึงความสนุกสนานที่ได้มาเล่นน้ำสงกรานต์ มีการเล่นน้ำที่เลียดึง ใช้แป้งลูบหน้ากัน มีการกระทำอนาจาร มีการปล่อยปละละเลยเรื่องจำหน่ายสุรา มีการดื่ม สุรากันอย่างสนุกสนานในขณะที่เล่นน้ำสงกรานต์ มีการทะเลาะวิวาท และปัญหาการจราจรตามมา อดีตถึงปัจจุบัน งานประเพณีสงกรานต์เปลี่ยนไปมาก วิธีการเล่นก็เปลี่ยนไป ภายใต้ปฏิสัมพันธ์ของความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประกอบไปด้วย คนพื้นที่เก่าแก่ดั้งเดิม คนไทยเชื้อสายมอญ พุทธ คริสต์ อิสลาม แรงงานอพยพย้ายถิ่น ทั้งภายในประเทศและแรงงานข้ามชาติ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงสภาพของเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ ทำให้วัฒนธรรมสงกรานต์เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชัย สุขวุ่น (Pichai Sukwoon, 2003) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนในจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลและประชาชนจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ท้องถิ่น อยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้มีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จากสังคมเกษตรมาสู่สังคม ทุนนิยม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้โครงสร้างของภาคเกษตรประสบปัญหาหลายด้าน ทั้งปัญหาความยากจน ปัญหาด้านทรัพยากร ความแตกต่างทางรายได้ ส่งผลให้ภาคชนบทละทิ้ง วิถีชีวิตแบบดั้งเดิม เพราะความจำเป็นทางเศรษฐกิจ ในขณะเดียวกันก็ละทิ้งศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น ไปพร้อม ๆ กัน ดังนั้นการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น จึงต้องปรับเปลี่ยนไป ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจที่เป็นนโยบายของรัฐ ถึงแม้รัฐธรรมนูญจะให้สิทธิเสรีภาพแก่ประชาชน ในการดูแลปกป้องศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่หากว่าโครงสร้างเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ยังไม่ เปลี่ยนแปลง โอกาสที่ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นจะกลับมาสร้างความสมดุลก็เป็นไปได้ยาก

ส่วนที่ 3 การบริหารจัดการวัฒนธรรมในการส่งเสริมประเพณีสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครปฐม

การบริหารจัดการวัฒนธรรมในการส่งเสริมประเพณีสงกรานต์ของกลุ่มชนพหุวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ควรมีการประชาสัมพันธ์ โดยใช้จุดเด่นซึ่งเป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นเป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์ประเพณีอันดีงาม มีการสอดแทรกความรู้และคงเอกลักษณ์ดั้งเดิม องค์ประกอบส่วนท้องถิ่นเป็นหลักในการสนับสนุนและจัดหางบประมาณ และมีการพัฒนาลักษณะของงานประเพณีสงกรานต์ให้มีคุณค่ามากขึ้น มีการรักษาประเพณี ด้วยการปลูกฝังเยาวชนให้รู้และภูมิใจในประเพณี รักษาความเชื่อ และจัดแสดงกิจกรรมที่เป็นต้นแบบอันแท้จริงให้นักท่องเที่ยวได้รับชม และอนุรักษ์และฟื้นฟู โดยความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การท่องเที่ยว ภาครัฐ ภาคเอกชน ที่สำคัญก็คือ ประชาชนชาวจังหวัดนครปฐมเข้ามามี

บทบาทสำคัญและมีการทำงานร่วมกัน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างจริงจัง มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างแท้จริง และต้องไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น มีการให้ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นแก่เด็กและเยาวชนในสถานศึกษา โดยการจัดให้มีการสอนในหลักสูตรท้องถิ่น และโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาพร นาคบัลลังก์ และมนฤทัย ไชยวิเศษ (Supaporn Nakbalong and Manaruthai Chaivisate, 2003) ได้ศึกษาเรื่อง การปรับตัวและการจัดการทางวัฒนธรรมของชุมชนรอบวัดเพื่อการดำรงอยู่ของวัฒนธรรม พบว่า ไม่เพียงแต่ชุมชนต้องเข้มแข็งในการรวมตัวกันเพื่อฟื้นฟูภูมิปัญญาดั้งเดิมเท่านั้น ผู้นำศาสนานับว่าเป็นกลไกสำคัญในการริเริ่มกิจกรรมทั้งทางโลกและทางธรรม แต่อย่างไรก็ตามการดำรงอยู่ของวัฒนธรรม ล้วนมา ยังคงต้องปรับเปลี่ยนไปภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงด้านประชากร สังคมและ วัฒนธรรม เพราะฉะนั้นทางการจึงควรเผยแพร่ความรู้เรื่องสิทธิชุมชนให้กับชาวบ้านเพื่อให้ ชุมชนได้ตระหนักถึงสิทธิในการจัดการทางวัฒนธรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวมต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ การบริหารจัดการชุมชนสัมพันธ์ของวัดศรีชะทอง จังหวัดนครปฐม มีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ รวมทั้งข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ชุมชนแต่ละแห่งมีการรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณี รวมทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่และภาพถ่ายในอดีต ควรจัดทำเป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมในแต่ละชุมชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนตลอดจนนักท่องเที่ยวได้ศึกษาเรียนรู้ และเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น

2) สนับสนุนให้โรงเรียนในท้องถิ่นได้มีการจัดการเรียนการสอนโดยบรรจุเรื่องวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นไว้ในหลักสูตร โดยให้ปราชญ์หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรมและประเพณี เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็กและเยาวชนอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง

3) การประชาสัมพันธ์โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ทุกช่องทาง โดยให้ความรู้ ความเข้าใจ ต่อวัฒนธรรมประเพณีสงกรานต์ดั้งเดิม แสดงถึงคุณค่าในงานประเพณีโดยใช้จุดเด่นซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1) ชุมชนเป็นศูนย์รวมความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชุมชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนตลอดจนนักท่องเที่ยวได้ศึกษาเรียนรู้

2) การจัดการเรียนการสอนเรื่องวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นไว้ในหลักสูตร

3) ประชาสัมพันธ์วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชุมชนแบบดั้งเดิมเพื่อการอนุรักษ์และรักษาประเพณีดั้งเดิม

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาการบริหารจัดการการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม

2) ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการรักษาทุนทางวัฒนธรรมในจังหวัดนครปฐม

3) ควรศึกษาการประยุกต์จริยธรรมเชิงพุทธในการบริหารจัดการการแสดงพื้นบ้านของชุมชน

References

Office of the National Culture Commission. (2007). *A Decade of Sustaining Culture for Development*. Bangkok.

- Pichai Sukwoon. (2003). Participation in Preserving Local Arts and Culture of Members of Tambon Administrative Organizations and People in Surat Thani Province. *Master of Education Thesis Department of Art Education*. Graduate School: Srinakharinwirot University.
- Srisak Walliphodom. (2011). *Social-Cultural Development in Thailand*. Bangkok: Sutha Printing.
- Sudjai Kaewwaew. (2008). A Comparative Study of Songkran Festival of Mon Community, Chet Riew Subdistrict, Ban Phaeo District. Samut Sakhon Province with Mon community, Ko Kred Subdistrict Pak Kret District Nonthaburi Province. *Master of Arts Thesis Thai case study branch*. Graduate School: Sukhothai Thammathirat Open University.
- Supaporn Nakabanlang and Manaruthai Chaiwiset. (2003). Adaptation and cultural management of communities surrounding the temple. for the existence of Lanna culture. *Research report*. Chiang Mai: Faculty of Social Sciences, Chiang Mai University.
- Suwilai Premsrirat (2005). *Strategies for collaborative cultural practices with communities*. Bangkok: Ek Phimthai.
- Thawat Punnotok. *Supporting Lectures on Thai Studies: Mekong Basin Local History Course (No. 1)*. Maha Sarakham: Faculty of Humanities and Social Sciences. Mahasarakham University.

